

Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології і педагогіки
Психолого-природничий факультет
Кафедра природничих наук з методиками навчання

Назва дисципліни	Теорія і практика екологічної освіти і виховання
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	3,0 кредитів / 90 годин
Вид підсумкового контролю	Залік
Викладач (і) Прізвище, ім'я, по батькові	доц. Сяська Інна Олексіївна
Профайл викладача (ів) на сайті кафедри, соцмережі	http://kbfm-rshu.org.ua/
E-mail викладача:	syaskainna@gmail.com
Посилання на освітній контент дисципліни	
Мова викладання	українська
Консультації	<i>Очні консультації:</i> розклад присутності на кафедрі згідно з графіком консультацій <i>Он лайн- консультації:</i> розклад присутності викладача на спеціальному форумі (в інтернет мережах).

Цілі навчальної дисципліни

Основною метою навчальної дисципліни є забезпечення формування теоретичних знань і методичних умінь майбутніх учителів природничих дисциплін щодо реалізації цілей і завдань екологічної освіти й виховання учнівської молоді, формування її екологічної культури та свідомості.

Дисципліна «Теорія і практика екологічної освіти і виховання» забезпечує всебічне вивчення актуальних питань екологічної освіти і виховання школярів, оволодіння сучасними педагогічними технологіями є необхідною умовою формування у магістрів предметної, навчально-методичної та екологічної компетентностей, необхідних їм для майбутньої педагогічної діяльності; освоєння способів екологічної діяльності та екологічного сприйняття реального навколишнього світу в процесі навчальної і позааудиторної діяльності під час проходження педагогічної практики.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія і практика екологічної освіти і виховання» є:

- 1) ознайомити магістрів з історичним передумовами формування екологічної освіти;
- 2) сформуванати знання студентів про дидактичні засади організації екологічної освіти і виховання в школі;
- 3) навчити студентів формувати міждисциплінарні зв'язки у процесі викладання біології, фізики, хімії, природознавства, основ здоров'я та екологічною освітою;
- 4) забезпечити оволодіння студентами інноваційними технологіями здійснення екологічної освіти і виховання учнів;
- 5) сформуванати вміння застосовувати різноманітні форми і засоби реалізації екологічної освіти і виховання учнів в урочній, позаурочній і позашкільній діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких **компетентностей**:

- ЗК03. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК06. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, застосовувати знання на практиці.
- СК01. Здатність до формування в учнів загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.
- СК05. Здатність формувати мотивацію до здоров'язбережувальної діяльності, яка спрямована на безпеку та дотримання здорового способу життя.
- СК13. Здатність до усвідомлення сутності взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміння стратегії сталого розвитку та застосування сучасних природоохоронних технологій.

Програмні результати навчання:

ПРН06. Застосовувати набуті знання з предметної галузі, сучасні методики й освітні технології, у тому числі інформаційно-комунікаційні, для формування в учнів загальних і предметних компетентностей.

ПРН08. Аналізувати й пояснювати закономірності функціонування природних систем з використанням сучасних досягнень природничих наук для їх охорони, збалансованого природокористування і відтворення.

ПРН12. Використовувати сучасні досягнення в природничій освіті та наукових дослідженнях у власній практиці на уроках, у позаурочній і позакласній роботі.

ПРН 16. Дотримуватися норм безпечної поведінки щодо себе, інших людей та збереження навколишнього середовища.

ПРН 18. Розуміти сутність взаємозв'язків між природним середовищем, людиною й суспільством та пояснювати стратегію сталого розвитку і принципи збалансованого природокористування.

Передумови вивчення дисципліни для формування програмних результатів навчання та компетентностей

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Теорія і практика екологічної освіти і виховання» значно підвищиться, якщо здобувач вищої освіти попередньо опанував матеріалом таких дисциплін як: Концепція сталого розвитку, Біологія у старшій школі з методикою навчання, Фізика у старшій школі з методикою навчання, Хімія у старшій школі з методикою навчання, Концепції сучасного природознавства.

Мотивація здобувачів вищої освіти. Майбутній учитель природничих наук, фізики, хімії, біології, повинен усвідомити, що будь-яка діяльність людини впливає на довкілля, а погіршення стану біосфери небезпечно для всього живого, включаючи людину. Це висунуло проблему збереження біосфери нашої планети. Всебічне вивчення існуючих проблем, взаємовідносин людини із навколишнім середовищем повинні забезпечити стратегічні підходи до вирішення як нагальних, так і перспективних планетарних проблем людства та здійснення відповідної просвітницької роботи серед населення, зокрема, учнівської молоді. Ключову роль у цьому відіграватиме екологічна освіта і виховання підростаючого покоління, ключовим завданням якої є формування високого рівня екологічної культури і розвитку екологічної свідомості широких верств населення.

Спільна (групова) діяльність та самостійна діяльність здобувачів вищої освіти над теоретичним та практичним матеріалом навчальної дисципліни здійснюється в таких формах:

- вивчення теоретичного матеріалу, що викладений на лекційних заняттях та призначеного для самостійного опрацювання;
- індивідуальне та групове виконання навчальних завдань, розв'язування евристичних задач із реальної предметної області.

В якості навчально-методичного забезпечення самостійної роботи студентів використовується базова та додаткова література з дисципліни, інтернет-ресурси, матеріал лекцій, методичні рекомендації для виконання завдань практичних робіт та виконання самостійної роботи.

Перелік тем

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ

Тема 1. Історико-теоретичні аспекти екологічної освіти і виховання учнівської молоді.

Практична робота 1. Аналіз зарубіжного досвіду провадження екологічної освіти в школі.

Тема 2. Методологічні основи організації екологічної освіти і виховання у закладах загальної середньої освіти.

Практична робота 2. Структура процесу формування екологічних знань учнів.

Тема 3. Теоретичні і методичні основи екологічної педагогіки і психології.

Практична робота 3. Методика діагностики сформованості екологічної свідомості особистості.

Тема 4. Спільна діяльність освітніх установ, природоохоронних організацій та сім'ї в екологічному вихованні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДИКА РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Тема 5. Можливості навчальних дисциплін природничого циклу у формуванні екологічних знань і вмінь учнів.

Практична робота 4. Актуалізація екологічної складової у змісті навчального матеріалу шкільних предметів природничого профілю.

Тема 6. Сутність і завдання позакласної і позашкільної роботи з екологічної освіти і виховання школярів.

Практична робота 5. Форми, методи і засоби організації позаурочної і позашкільної роботи з екології.

Тема 7. Інноваційні технології екологічної освіти і виховання учнівської молоді: зміст та умови їх ефективності.

Практична робота 6. Застосування інноваційних технологій в процесі екологічної освіти і виховання школярів

Тема 8. Методики і технології формування екологічної культури та свідомості підростаючого покоління.

Практична робота 7. Методи формування екологічної свідомості школярів.

ІНДЗ

Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання з курсу «Теорія і практика екологічної освіти і виховання» передбачає підготовку презентацій та інформаційних плакатів по змістових модулях, що включає наступні види робіт:

- складання опорно-логічних схем відповідно до вивченого теоретичного матеріалу;
- підготовка та захист науково-інформаційних матеріалів;
- підготовка бібліографії розвитку теорії і практики екологічної освіти і виховання в Україні і за кордоном.

Перелік питань, які виносяться на самостійне опрацювання

1. Аналіз зарубіжного досвіду провадження екологічної освіти в школі.

2. Розвиток природоохоронного руху у ХХ столітті: російський космізм, вчення про ноосферу, екологізм та інвайронменталізм.
3. Розвиток суспільної екологічної свідомості в епоху Античності, Середньовіччя та Нового часу.
4. Антропоцентричний екологічний світогляд: витоки та особливості.
5. Екоцентрична екологічна свідомість як механізм подолання кризи людської цивілізації.
6. Екологічний зміст шкільного курсу біології.
7. Екологічний зміст шкільного курсу природознавства.
8. Екологічний зміст шкільного курсу хімії.
9. Екологічний зміст шкільного курсу фізики.
10. Порівняльний аналіз досвіду організації природоохоронної роботи в школі в Україні і за кордоном.
11. Застосування сучасних цифрових технологій в екологічній освіті.
12. Взаємозв'язок методів формування екологічної свідомості та організаційних форм проведення виховних заходів.
13. Методика розв'язування екологічних задач.
14. Методика складання екологічних проєктів.

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна література:

1. Бойчук Ю. Д., Солошенко Е. М., Бугай О. В. Екологія і охорона навколишнього середовища: Навчальний посібник. Суми-Київ: «Університетська книга» ВД «Княгиня Ольга», 2005. 302 с.
2. Бровдій В. М., Вадзюк Н. В., Гончар А. Д. та ін. Охорона природи : посібник для учнів старших класів загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій, коледжів. Київ: Генеза, 1997. 152 с.
3. Вербицький В. Еколого-натуралістична освіта в Україні: історія, проблеми, перспективи. Київ: Аверс, 2003. 304 с.
4. Возна Я., Сепанова Л. Тиждень хімії у школі. Тиждень екології у школі: метод. рек. Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2006. 80 с.
5. Крисаченко В. Екологічна культура: теорія і практика: навч. посіб. Київ: Заповіт, 1996. 352 с.
6. Пустовіт Г. П. Теоретико-методичні основи екологічної освіти і виховання учнів 1-9 класів у позашкільних навчальних закладах: монографія. Київ–Луганськ: Альма-матер, 2004. 540 с.
7. Совгіра С. В. Методика навчання екології. Київ: Науковий світ, 2007. 450 с.
8. Сяська І. О. Методичні рекомендації до викладання навчальної дисципліни «Теорія і практика екологічної освіти і виховання». Рівне, РДГУ, 2021. 64 с.

Додаткова література:

1. Алексеев В. 300 вопросов и ответов по экологии. Ярославль : Академия развития, 1998. 239 с.
2. Василенко Г. Екологічна освіта та виховання в школі. Початкова школа. 2007. № 6. С. 6 – 8.
3. Вербицький В. Проектна форма навчання і виховання у загальноосвітніх навчальних закладах та позашкільних закладах освіти еколого-натуралістичного напрямку : проблеми та шляхи їх вирішення. Рідна школа. № 3. С. 35-47.
4. Виховання екологічне // Словник-довідник з екології : навч.-метод. посіб. / уклад. О. Г. Лановенко, О. О. Остапішина. Херсон : ПП Вишемирський В. С., 2013. 35 с.
5. Вороніна Л. Взаємодія школи й сім'ї в екологічному вихованні. Шкільний світ. 2005. № 18-19. С. 3-25.
6. Екологічна освіта. Словник-довідник з екології : навч.-метод. посіб. / уклад. О. Г. Лановенко, О. О. Остапішина. Херсон : ПП Вишемирський В. С., 2013. 76 с.
7. Екологічна освіта. 6 клас : метод. посіб. для вчителя / під ред. Л. Юглічек. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2000. 116 с.
8. Екологічні стежки України. Живи, Земле!: метод. матеріали / під ред. В. Вербицького. Київ : АБЕРС, 2003. 196 с.
9. Лях В. Прикладна творчість у туристсько-екологічній діяльності школярів: навч.-метод. посіб. Ч. 1. Суми : СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2003. 2003. 60 с.
10. Отношение школьников к природе / под ред. И.Д. Зверева, И.Т. Суравегиной. М.: Педагогика, 1988. 129 с.
11. Плохій З. Сучасний зміст екологічного виховання. Дошкільне виховання. 2008. № 3. С. 3-6.

19. Інформаційні (інтернет) ресурси

1. Бібліотека ВНЗ в системі екологічної інформації та культури / http://library.tup.km.ua/about_library/naukova_robota/2008/pan_bib.html
2. Концепція екологічної освіти України. Затверджено Рішенням Колегії МОН України № 13/6-19 від 20.12.01. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-148B3B2021C2C/list-B407A47B26>
3. Основи стратегії сталого розвитку. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://stud.com.ua/33546/ekologiya/osnovi_strategiyi_stalogo_rozvitku

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Ноутбук чи персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет, інше обладнання з необхідним

програмним забезпеченням для: комунікації та опитувань; виконання домашніх завдань; виконання завдань самостійної роботи; проходження тестування (поточний, модульний, підсумковий контроль).

Види та методи навчання і оцінювання

Код компетентності (згідно ОПП)	Назва компетентності	Код програмного результату навчання	Назва програмного результату навчання	Методи навчання	Методи оцінювання результатів навчання
ЗК03.	Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ПРН08.	Аналізувати й пояснювати закономірності функціонування природних систем з використанням сучасних досягнень природничих наук для їх охорони, збалансованого природокористування і відтворення.	МН 1,2, 5, 6,7.	МО 3, 5, 7, 8.
ЗК06.	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, застосовувати знання на практиці.	ПРН12.	Використовувати сучасні досягнення в природничій освіті та наукових дослідженнях у власній практиці на уроках, у позаурочній і позакласній роботі.	МН 1,2, 3,4,5.	МО 2, 3, 6, 9.
СК01.	Здатність до формування в учнів загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.	ПРН06.	Застосовувати набуті знання з предметної галузі, сучасні методики й освітні технології, у тому числі інформаційно-комунікаційні, для формування в учнів	МН 2, 5, 6,7.	МО 2, 4, 7, 8.

			загальних і предметних компетентностей.		
СК05.	Здатність формувати мотивацію до здоров'язбережувальної діяльності, яка спрямована на безпеку та дотримання здорового способу життя.	ПРН16.	Дотримуватися норм безпечної поведінки щодо себе, інших людей та збереження навколишнього середовища.	МН 1, 3, 4, 5,7.	МО 2, 4, 6, 7, 8.
СК13.	Здатність до усвідомлення сутності взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміння стратегії сталого розвитку та застосування сучасних природоохоронних технологій.	ПРН18.	Розуміти сутність взаємозв'язків між природним середовищем, людиною й суспільством та пояснювати стратегію сталого розвитку і принципи збалансованого природокористування.	МН 1,3, 4,5.	МО 2, 3, 8, 10.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- МН1 – словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- МН2 – практичний метод (лабораторні та практичні заняття);
- МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
- МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань);
- МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- МО1 – екзамени;
- МО2 – усне або письмове опитування
- МО3 - колоквіум,
- МО4 – тестування;
- МО5 – командні проєкти;

- MO6 – реферати, есе;
 MO7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
 MO8 – презентації та виступи на наукових заходах;
 MO9 – захист лабораторних і практичних робіт;
 MO10 – залік.

Система та критерії оцінювання у Рівненському державному гуманітарному університеті

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти РДГУ за такими рівнями та критеріями:

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	А	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	В	дуже добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74-81	С	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати			

			аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60-63	E	достатньо	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	Незадовільно	не зараховано
1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	Низький (рецептивно-продуктивний)	Незадовільно	не зараховано

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювальні форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи; оцінка (бали) за виконання практичних завдань; оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, підготовку наукових публікацій тощо.

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні
дисципліни «Теорія і практика екологічної освіти і виховання»**

Поточне тестування та самостійна робота								Модуль 2 (ІНДЗ)	Залік	Сума
Модуль 1				Модуль 2						
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				20*	10	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
5	5	5	5	5	5	5	5			
Модульний контроль – 15				Модульний контроль – 15						

*Оцінювання ІНДЗ включає також заохочувальні бали студентам, які нараховуватимуться за такі види роботи і в такому обсязі:

- участь студента в роботі наукової конференції – 3 бали;
- видання тез доповіді чи наукової статті – 3-5 балів відповідно.

Оцінювання за видами діяльності

№ з.п.	Вид навчальної діяльності	Оціночні бали	Кількість балів
T1	Виконання завдань практичних занять	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
T2	Виконання завдань практичних занять	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
T3	Виконання завдань практичних занять	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
T4	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
	Модульний контроль 1	15	15
T5	Виконання завдань практичних занять	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
T6	Виконання завдань практичних занять	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
T7	Виконання завдань практичних занять	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
T8	Виконання завдань практичних занять	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
	Модульний контроль 2	15	15
	ІНДЗ	20	20
	Підсумковий контроль	10	10
Разом		100	

Залік виставляється за результатами поточного, модульного контролю, виконання ІНДЗ та проводиться по завершенню вивчення навчальної дисципліни.

Політика дисципліни

При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу у РДГУ, Положення про академічну доброчесність, Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти, Положення про практики, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти. Кожен викладач ставить здобувачам вищої освіти систему вимог та правил поведінки здобувачів вищої освіти на заняттях, доводить до їх відома методичні рекомендації щодо виконання різних видів робіт. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність під час практичного заняття; (не)допустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття; несвоєчасне виконання поставленого завдання.

Політика доброчесності

Здобувач вищої освіти виконуючи самостійну або індивідуальну роботу повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.